DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)
den 12 maj 2005 *

I mål C-112/03,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, som framställts av Cour d'appel i Grenoble (Frankrike), genom beslut av den 20 februari 2003, som inkom till domstolen den 13 mars 2003, i målet

Société financière et industrielle du Peloux

mot

Axa Belgium m.fl.,

Gerling Konzern Belgique SA,

Établissements Bernard Laiterie du Chatelard,

Calland Réalisations SARL,

* Rättegångsspråk: franska.

Joseph Calland,

Maurice Picard,

Abeille Assurances Cie,

Mutuelles du Mans SA,

SMABTP,

Axa Corporate Solutions Assurance SA,

Zurich International France SA,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen),

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans samt domarna R. Silva de Lapuerta, J. Makarczyk, P. Kūris och J. Klučka (referent),

generaladvokat: A. Tizzano,
justitiesekreterare: byrådirektören K. Sztranc,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter förhandlingen den 27 oktober 2004,

med beaktande av de skriftliga yttranden som avgetts av:

— Axa Belgium m.fl., genom J.-P. Caston och I. Scheidecker, avocats,

— Gerling Konzern Belgique SA, genom advokatbyrån SCP HPMBC Rostain,

— Mutuelles du Mans SA, genom C. Michel, avocat,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues och A. Bodard-Hermant, båda i egenskap av ombud,

— Förenade kungarikets regering, genom R. Caudwell, i egenskap av ombud, biträdd av J. Stratford, barrister,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom A.-M. Rouchaud-Joët, i egenskap av ombud,

och efter att den 16 december 2004 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande rör tolkningen av artikel 12.3 i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30),

i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT L 304, s. 1, och — i ändrad lydelse — s. 77; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 14), enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 26), enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 43) och enligt konventionen av den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges tillträde (EGT C 15, 1997, s. 1) (nedan kallad Brysselkonventionen).

2 Begäran har framställts inom ramen för ett överklagande med avseende på domstols behörighet till Cour d'appel i Grenoble i en tvist mellan Société financière et industrielle du Peloux, tidigare Plast'Europ SA (nedan kallat SFIP), ett bolag som bildats enligt fransk rätt, och försäkringsbolagen Axa Belgium, tidigare AXA Royale Belge SA (nedan kallat Axa Belgium), Zurich Assurances SA (nedan kallat Zurich Assurances), AIG Europe SA (nedan kallat AIG Europe), Fortis Corporate Insurance SA (nedan kallat Fortis), Gerling Konzern Belgique SA (nedan kallat Gerling), Axa Corporate Solutions Assurance SA (nedan kallat Axa Corporate) och Zurich International France SA (nedan kallat Zurich International France), avseende frågan huruvida en klausul om domstols behörighet kan åberopas i samband med en talan om fullgörande av garantiåtagande som väckts av SFIP mot dess samförsäkrare inom ramen för en gruppförsäkring.

Tillämpliga bestämmelser

3 I artikel 7 i Brysselkonventionen, under avdelning II avsnitt 3 avseende behörighet vid försäkringstvister, föreskrivs följande:

"För försäkringstvister gäller i fråga om domstols behörighet ... bestämmelserna i detta avsnitt."

4 Artikel 8 i konventionen har följande lydelse:

"Talan mot en försäkringsgivare som har hemvist i en konventionsstat kan väckas

1) vid domstolarna i den stat där han har hemvist,

eller

2) i en annan konventionsstat, vid domstolen i den ort där försäkringstagaren har hemvist,

eller

3) om han är en samförsäkrare, vid den domstol i en konventionsstat där talan har väckts mot huvudförsäkringsgivaren.

..."

5 Artikel 9 i samma konvention har följande lydelse:

"Beträffande ansvarsförsäkring ... kan talan mot försäkringsgivaren också väckas vid domstolen i den ort där skadan inträffade ..."

6 I artikel 10 i Brysselkonventionen föreskrivs följande:

"I fråga om ansvarsförsäkring kan, om lagen i domstolsstaten tillåter det, talan mot försäkringsgivaren vidare väckas vid den domstol där den skadelidande har väckt talan mot den försäkrade.

..."

7 I artikel 11 i konventionen föreskrivs följande:

"Med undantag av de fall som avses i artikel 10 tredje stycket, får en försäkringsgivare väcka talan endast vid domstolarna i den konventionsstat där svaranden har hemvist, vare sig denne är försäkringstagare, försäkrad eller förmånstagare.

..."

8 I artikel 12 i konventionen föreskrivs följande:

"Avvikelser från bestämmelserna i detta avsnitt i ett avtal om domstols behörighet gäller endast om avtalet

...

2) ger försäkringstagaren, den försäkrade eller en förmånstagare rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i detta avsnitt, eller

3) har ingåtts mellan en försäkringstagare och en försäkringsgivare, vilka vid försäkring[s]avtalets ingående hade hemvist eller sin vanliga vistelseort i samma konventionsstat, och avtalet innebär att domstolarna i den staten skall vara behöriga även om skadan skulle inträffa utomlands, såvida inte ett sådant avtal strider mot lagen i den staten, ...

..."

9 Artikel 17 i Brysselkonventionen, under avdelning II avsnitt 6 avseende avtal om domstols behörighet, har följande lydelse:

"Om parterna har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en konventionsstat skall vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, och minst en av parterna har hemvist i en konventionsstat, skall endast den domstolen eller domstolarna i den staten vara behöriga. Ett sådant avtal skall vara antingen

a) skriftligt eller muntligt och skriftligen bekräftat,

eller

b) i en form som överensstämmer med praxis som parterna har utbildat mellan sig,

...

...

Avtal om domstols behörighet ... har ingen verkan om de strider mot bestämmelserna i [artikel] 12 ...

..."

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

10 Calland Réalisations SARL (nedan kallat Calland), försäkrat hos Abeille Assurances Cie (nedan kallat Abeille), ett försäkringsbolag som har bildats enligt fransk rätt, byggde under år 1990 en enhet för osttillverkning för Établissements Bernard Laiterie du Chatelards räkning (nedan kallat Laiterie du Chatelard), bolag bildat enligt fransk rätt, och använde sig därvid av paneler som tillverkats av SFIP för hela byggnaden.

11 I ett expertutlåtande som beställts av Laiterie du Chatelard fastställdes att det förekom brister i konstruktionen och tillverkningen av de ovannämnda panelerna som gjorde lokalerna olämpliga för sitt ändamål. Kostnaden för att återställa lokalerna i ursprungligt skick beräknades uppgå till cirka 610 000 euro.

12 SFIP var vid tiden för ovannämnda arbeten direkt och indirekt försäkrat hos flera franska försäkringsbolag. SFIP var i egenskap av dotterbolag till Recticel SA (nedan kallat Recticel), ett bolag bildat enligt belgisk rätt, även indirekt försäkrat hos flera belgiska försäkringsgivare genom den gruppförsäkring som tecknats av Recticel och som genom tilläggsavtal av den 8 juli 1988 även gällde för SFIP med retroaktiv verkan från den 7 juni 1988, då detta bolag inträdde i Recticelgruppen. I kapitel VIII artikel K i detta avtal stadgas att "i fall av tvist om detta avtal skall bolaget anhängiggöra en domstol i den ort där försäkringstagaren har sitt hemvist". Den hänskjutande domstolen har angett att det är uppenbart att artikeln inte har påtvingats av försäkringsgivaren.

13 Laiterie du Chatelard väckte genom skrivelser av den 1 och den 12 mars 2001 en skadeståndstalan vid Tribunal de grande instance i Bourgoin-Jallieu (Frankrike) mot följande bolag:

— Calland, som blev föremål för frivillig likvidation och därefter på nytt, genom sina två förvaltare J. Calland och M. Picard, blev föremål för talan,

— Abeille, Callands försäkringsgivare,

— SFIP,

— SMABTP, försäkringsgivare avseende SFIP:s yrkesmässiga ansvar,

— AXA Global Risks SA (nedan kallat AXA Global Risks), försäkringsgivare avseende olika slags ansvar för SFIP,

— Zurich International, försäkringsgivare avseende olika slags ansvar för SFIP.

14 Sistnämnda bolag begärde den 5 juni 2001 att de franska försäkringsgivare hos vilka klaganden indirekt var försäkrad, det vill säga Zurich International France och Axa Corporate, som övertagit rättigheterna från AXA Global Risks, skulle fullgöra sina garantiåtaganden.

15 SFIP väckte den 21 juni 2001, med stöd av artikel 10 första stycket i Brysselkonventionen, talan om fullgörande av garantiåtaganden mot de belgiska försäkringsgivare hos vilka klaganden indirekt var försäkrad, det vill säga Axa Belgium, Zurich Assurances, AIG, Fortis och Gerling (nedan kallade de belgiska samförsäkrarna). Dessa försäkringsgivare var samförsäkrare inom ramen för gruppförsäkringen.

16 De belgiska samförsäkrarna invände att Tribunal de grande instance i Bourgoin-Jallieu inte hade territoriell behörighet och åberopade som grund härför prorogationsklausulen i gruppförsäkringsavtalet.

17 Tribunal de grande instance i Bourgoin-Jallieu hänvisade, i dom av den 13 september 2002, SFIP till att, i enlighet med kapitel VII artikel K i avtalet, väcka talan vid

Tribunal de première instance i Bryssel (Belgien), domstolen i den ort där Recticel, det bolag som tecknat gruppförsäkringen, hade sitt hemvist, för att få kraven mot de belgiska samförsäkrarna prövade.

18 SFIP har den 27 september 2002 överklagat detta avgörande om domstols behörighet till Cour d'appel i Grenoble.

19 SFIP har inför sistnämnda domstol gjort gällande att en prorogationsklausul som är grundad på artikel 12.3 i Brysselkonventionen inte kan åberopas av en försäkringsgivare mot en förmånstagare som inte uttryckligen har tecknat den försäkring där klausulen förekommer. Laiterie du Chatelard och SMABTP har anslutit sig till SFIP:s argument.

20 Det är mot denna bakgrund som Cour d'appel i Grenoble har beslutat att vilandeförklara målet och att hänskjuta följande fråga till domstolen:

"Kan en prorogationsklausul, i ett försäkringsavtal som slutits mellan den som tecknat försäkringen (försäkringstagare) och en försäkringsgivare som båda har hemvist i samma medlemsstat, enligt vilken domstolarna i denna stat är behöriga, åberopas mot den som är försäkrad enligt detta försäkringsavtal när den försäkrade inte personligen har godkänt denna klausul, skadan har uppstått i en annan medlemsstat och den försäkrade har väckt talan i denna medlemsstat mot försäkringsgivare med hemvist i den staten?"

Bedömningen av tolkningsfrågan

21 Den hänskjutande domstolen har ställt frågan för att få klarhet i huruvida en prorogationsklausul i enlighet med artikel 12.3 i Brysselkonventionen i ett försäkringsavtal som ingåtts mellan en försäkringstagare och en försäkringsgivare kan åberopas mot den som är försäkrad genom avtalet men som inte uttryckligen har skrivit under klausulen och som har sitt hemvist i en annan konventionsstat än den där försäkringstagaren har sitt hemvist.

Yttranden som inkommit till domstolen

22 De belgiska samförsäkrarna och Förenade kungarikets regering har hänvisat till dom av den 14 juli 1983 i mål 201/82, Gerling m.fl. (REG 1983, s. 2503) vari domstolen fastslog att när det föreligger ett försäkringsavtal mellan en försäkringsgivare och en försäkringstagare, som denne har ingått för sig och till förmån för tredjeman och som innehåller en prorogationsklausul med avseende på tvister som kan uppkomma i förhållande till tredjeman, kan tredjeman åberopa denna klausul under förutsättning att kravet att den är skriftlig, i enlighet med artikel 17 i Brysselkonventionen, är uppfyllt med avseende på förhållandet mellan försäkringsgivaren och försäkringstagaren och försäkringsgivaren lämnat sitt tydliga medgivande därtill. I punkt 18 i denna dom fastslog domstolen att det i konventionen uttryckligen föreskevs en möjlighet att avtala om domstols behörighet, inte bara till förmån för försäkringstagaren som är part i avtalet, utan även till förmån för den försäkrade och förmånstagaren, som inte är parter i avtalet när dessa personer inte sammanfaller och som inte ens behöver vara kända vid avtalets ingående. De belgiska samförsäkrarna anser att denna dom innebär att domstolen redan fastslagit att en prorogationsklausul kan åberopas gentemot den försäkrade, utan att denne behöver uppfylla kraven i artikel 17 i Brysselkonventionen.

23 Kommissionen anser däremot att den försäkrade omfattas av försäkringsavtalet utan att vara bunden av prorogationsklausulen, endast på grund av det automatiska och tvingande skydd som gäller för den "svagare parten". Det följer av domstolens rättspraxis att den förmånstagare som inte undertecknat ett avtal vilket ingåtts för någon annan kan åberopa en prorogationsklausul däri, utan att a contrario denna klausul kan åberopas mot honom. Kommissionen har dessutom gjort gällande att den försäkrades situation uttryckligen omnämns i artikel 12.2 i Brysselkonventionen, som behandlas i domen i det ovannämnda målet Gerling m.fl., och att de prorogationsklausuler som avses i denna bestämmelse endast är frivilliga till förmån för den "svagare parten". Den försäkrade och förmånstagaren omfattas således av förteckningen över de parter som kan underteckna eller åberopa denna klausul. Enligt artikel 12.3 i Brysselkonventionen är det möjligt att ingå ett otvetydigt avtal om att en domstol är ensam behörig, ett avtal i vilket det inte hänvisas till tredjeman, vilken är förmånstagare, och som således inte kan åberopas mot denne.

24 De belgiska samförsäkrarna och Förenade kungarikets regering har gjort gällande att prorogationsklausulen, som överensstämmer med artikel 12.3 i Brysselkonventionen, har ingåtts på begäran av försäkringstagaren. Argumentet avseende principen om skyddet för den försäkrade i egenskap av "svagare part" kan därför inte vinna framgång. Samtliga samförsäkrare har gjort gällande att de undantag som följer av avtalet och som försäkringsgivaren kan göra gällande mot försäkringstagaren även kan göras gällande mot den försäkrade, vilken alltid kan motsätta sig en klausul som är till dennes fördel när denne inte vill godta de begränsningar som klausulen innebär. I tvisten vid den nationella domstolen har den försäkrade, i förhållande till försäkringsgivarna, gjort gällande rättigheter som följer av det avtalssammanhang som prorogationsklausulen i fråga utgör en del av och bolaget kan inte åberopa att det är en fransk försäkrad som är helt självständig, eftersom det, inom ramen för en gruppförsäkring, är fullständigt och direkt beroende av Recticel för förvaltningen av försäkringsavtal och försäkringsskador.

25 Enligt samma resonemang, har de belgiska samförsäkrarna hänvisat till dom av den 19 februari 2002 i mål C-256/00, Besix (REG 2002, s. I-1699), och gjort gällande att

Brysselkonventionen har till syfte att säkerställa förutsebarheten för parterna och säkerheten för deras rättsförhållanden och i möjligaste mån undvika en ökning av antalet behöriga domstolar avseende samma avtal, i syfte att förebygga motstridiga beslut och underlätta erkännande och verkställighet av domstolsavgöranden utanför den stat där de har meddelats.

26 Den franska regeringen och Förenade kungarikets regering instämmer i dessa yttranden och har tillagt att det är viktigt att ta hänsyn till parternas uttryckta vilja och rättssäkerheten på området för försäkringar. När det är fråga om ett sådant försäkringsavtal som omfattar flera bolag inom samma grupp i flera stater, finns det anledning att föreskriva att samma domstol skall vara behörig att pröva de olika tvister som kan uppstå vid tillämpningen av avtalet. En sådan tolkning av Brysselkonventionen gör det möjligt att säkerställa en enhetlig tolkning av försäkringsavtalet och att undvika att det eventuellt förekommer motstridiga beslut och ett ökat antal tvister. Denna tolkning bidrar därigenom till genomförandet av en gemensam marknad för försäkringar.

27 Kommissionen har även gjort gällande att ett förbud mot att åberopa prorogationsklausuler mot den försäkrade medför en bristfällig förutsebarhet för försäkringsbolagen, eftersom det då är möjligt att väcka talan mot dem vid en domstol som de inte kan förutsäga. Det skall dock medges att gemenskapslagstiftaren har fördragit att i första hand främja skyddet för de försäkrade.

Domstolens svar

28 Det skall inledningsvis erinras om att Brysselkonventionen skall tolkas med beaktande av dels dess eget system och syfte, dels dess samband med EG-fördraget

(se dom av den 6 oktober 1976 i mål 12/76, Tessili, REG 1976, s. 1473, punkt 9; svensk specialutgåva, volym 3, s. 177).

29 I avdelning II avsnitt 3 i Brysselkonventionen föreskrivs ett fristående system för domstols behörighet vid försäkringstvister. I artiklarna 8–10 i denna konvention föreskrivs bland annat att talan mot en försäkringsgivare som har sitt hemvist i en konventionsstat kan väckas vid domstolarna i den stat där han har sitt hemvist, vid domstolen i den ort där försäkringstagaren har sitt hemvist, vid domstolen i den ort där skadan inträffade såvida det är fråga om en ansvarsförsäkring eller, om lagen i domstolsstaten tillåter det, vid den domstol där den skadelidande har väckt talan mot den försäkrade. Dessutom föreskrivs i artikel 11 i konventionen att en försäkringsgivare får väcka talan endast vid domstolarna i den konventionsstat där svaranden har sitt hemvist, oavsett om denne är försäkringstagare, försäkrad eller förmånstagare.

30 Enligt fast rättspraxis framgår det av en undersökning av bestämmelserna i detta avsnitt och förarbetena till dem att dessa bestämmelser — som innebär att försäkringstagaren i större utsträckning än försäkringsgivaren har möjlighet att välja vilken domstol som skall vara behörig och att det inte är möjligt att införa klausuler om domstols behörighet till försäkringsgivarens fördel — bygger på tanken att man bör skydda försäkringstagaren, som är den som oftast ställs inför standardavtal med villkor som inte är förhandlingsbara och som är den ekonomiskt svagare parten (se domen i det ovannämnda målet Gerling m.fl., punkt 17, och dom av den 13 juli 2000 i mål C-412/98, Group Josi, REG 2000, s. I-5925, punkt 64).

31 Vid försäkringstvister säkerställs även skyddet för den ekonomiskt svagare parten genom ramen för parternas självständighet vad gäller avtal om domstols behörighet. I artikel 12 i Brysselkonventionen stadgas nämligen de enda fall då parterna kan

avvika från bestämmelserna i avdelning II avsnitt 3 i denna konvention. Det framgår dessutom av artikel 17 fjärde stycket i konventionen att avtal om domstols behörighet inte har någon verkan om de strider mot bestämmelserna i ovannämnda artikel 12. Det följer av dessa bestämmelser att det genom konventionen inrättas ett system som innebär att avvikelserna från bestämmelserna om domstols behörighet vid försäkringstvister skall tolkas restriktivt.

32 Enligt artikel 12.3 i Brysselkonventionen kan en försäkringstagare och en försäkringsgivare, vilka vid försäkringsavtalets ingående hade sitt hemvist eller sin vanliga vistelseort i samma konventionsstat, avtala om att domstolarna i den staten skall vara behöriga även om skadan skulle inträffa utomlands, såvida inte ett sådant avtal strider mot lagen i den staten. En sådan klausul är tillåten enligt Brysselkonventionen, eftersom den inte kan förhindra att försäkringstagaren, som är den svagare parten, erhåller ett ändamålsenligt skydd. Såsom generaladvokaten har angett i punkt 61 i sitt förslag till avgörande, kan försäkringstagaren nämligen, i ett sådant fall, även om han förlorar möjligheten att väcka talan vid domstolen i den ort där skadan inträffade, likväl väcka talan vid domstolen i den ort där han själv har sitt hemvist.

33 Principen om parternas självständighet innebär således att försäkringstagaren, som är den svagare avtalsparten, kan avstå från ett av de två skydd som föreskrivs i Brysselkonventionen. Den tvingande karaktären hos skyddet för den ekonomiskt svagare parten innebär emellertid att denna självständighet inte medför en möjlighet för försäkringstagaren att avstå från möjligheten att väcka talan vid domstolen i den ort där han har sitt hemvist. I egenskap av ekonomiskt svagare part skall han nämligen inte avskräckas från att vidta rättsliga åtgärder genom att se sig tvungen att väcka talan inför domstol i den stat där hans avtalspart har sitt hemvist (se, analogt för en konsument, dom av den 20 januari 2005 i mål C-464/01, Gruber, REG 2005, s. I-439, punkt 34).

34 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som domstolen skall fastställa huruvida en prorogationsklausul som en försäkringstagare och en försäkringsgivare har avtalat om i enlighet med artikel 12.3 i Brysselkonventionen kan åberopas mot en försäkrad som har sitt hemvist i en annan konventionsstat än försäkringstagarens och försäkringsgivarens.

35 Av Brysselkonventionen och närmare bestämt av dess artikel 12.3 framgår inte vilken verkan en sådan prorogationsklausul får för den försäkrade eller försäkringens förmånstagare. Det framgår således inte av en bokstavstolkning av konventionens bestämmelser huruvida och, i förekommande fall, på vilka villkor denna klausul kan åberopas av en försäkringsgivare mot en försäkrad när den sistnämnde har sitt hemvist i en annan medlemsstat än försäkringstagarens och försäkringsgivarens.

36 Såsom framgår av punkt 28 i förevarande dom ankommer det under dessa omständigheter på domstolen att tolka bestämmelserna i Brysselkonventionen med beaktande av konventionens system och allmänna syften.

37 Den försäkrade är, liksom försäkringstagaren, skyddad genom Brysselkonventionen i egenskap av ekonomiskt svagare person i den mening som avses i domen i det ovannämnda målet Gerling m.fl.

38 En klausul om domstols behörighet som är grundad på artikel 12.3 i Brysselkonventionen kan således, under alla omständigheter, åberopas mot en försäkrad endast såvida den inte påverkar skyddet för den ekonomiskt svagare personen.

39 Såsom generaladvokaten har angett i punkterna 62 och 67 i sitt förslag till avgörande skulle möjligheten att åberopa en sådan klausul få allvarliga följder för en försäkrad som inte tecknat försäkringen och som har sitt hemvist i en annan konventionsstat. Det skulle nämligen innebära att den försäkrade då saknar möjlighet att väcka talan vid domstolen i den ort där skadan inträffade eller vid domstolen i den ort där denne har sitt hemvist, eftersom denne tvingas väcka talan mot försäkringsgivaren vid domstolen i den ort där den sistnämnda har sitt hemvist. Det skulle även innebära att försäkringsgivaren, vid en tvist med den försäkrade, kan väcka talan vid domstolen i den ort där han har sitt hemvist.

40 En sådan tolkning skulle innebära att en prorogationsklausul till försäkringsgivarens fördel godtas och innebära ett åsidosättande av skyddet för den ekonomiskt svagare parten, i förevarande fall den försäkrade, som skall kunna väcka talan vid domstolen i den ort där han har sitt hemvist.

41 Artikel 9.1 b i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, s. 1) har för övrigt, för att förstärka detta skydd för den försäkrade, som är den ekonomiskt svagare parten, vilket fastställts i punkt 17 i domen i det ovannämnda målet Gerling m.fl., utformats så att den försäkrade eller försäkringens förmånstagare uttryckligen kan väcka talan mot försäkringsgivaren vid domstolen i den ort där denne har sitt hemvist. I artikel 8 första stycket punkt 2 i Brysselkonventionen föreskrivs däremot endast en behörighet för domstolen i den ort där försäkringstagaren har sitt hemvist och det fastställs inte huruvida det är möjligt att väcka talan mot försäkringsgivaren vid domstolen i den ort där den försäkrade eller förmånstagaren har sitt hemvist.

42 Till skillnad från vad de belgiska samförsäkrarna och Förenade kungarikets regering har gjort gällande kan domen i det ovannämnda målet Gerling m.fl. inte heller

anföras till stöd för uppfattningen att ifrågavarande klausul kan åberopas. För det första var det i nämnda mål nämligen fråga om en klausul om domstols behörighet som var grundad på artikel 12.2 i Brysselkonventionen, vari uttryckligen föreskrivs att avtalsparterna kan avtala om en klausul enligt vilken talan får väckas vid flera domstolar och inte en klausul om exklusiv behörighet, som endast är till försäkringstagarens, den försäkrades eller förmånstagarens fördel. För det andra prövade domstolen i denna dom endast huruvida en sådan klausul kan åberopas av tredjeman, i egenskap av försäkrad, mot försäkringsgivaren. Domstolen prövade dock inte huruvida klausulen kunde åberopas av försäkringsgivaren mot denne tredjeman. Såsom generaladvokaten angett i punkt 52 i sitt förslag till avgörande, kan inte möjligheten för den som var försäkrad enligt försäkringsavtalet att åberopa denna klausul mot försäkringsgivaren förorsaka honom någon skada. Tvärtom kan möjligheten, genom att ytterligare en domstol läggs till de domstolar som är behöriga att avgöra försäkringstvister enligt Brysselkonventionen, förstärka skyddet för den ekonomiskt svagare personen.

43 Av vad anförts följer att den ställda frågan skall besvaras enligt följande:

En prorogationsklausul i enlighet med artikel 12.3 i Brysselkonventionen kan inte åberopas mot den som är försäkrad genom avtalet men som inte uttryckligen har skrivit under klausulen och som har sitt hemvist i en annan konventionsstat än den där försäkringstagaren eller försäkringsgivaren har sitt hemvist.

Rättegångskostnader

44 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttranden till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

På dessa grunder beslutar domstolen (andra avdelningen) följande dom:

En prorogationsklausul i enlighet med artikel 12.3 i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde, enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde, enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde och enligt konventionen av den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges tillträde kan inte åberopas mot den som är försäkrad genom avtalet men som inte uttryckligen har skrivit under klausulen och som har sitt hemvist i en annan konventionsstat än den där försäkringstagaren eller försäkringsgivaren har sitt hemvist.

Underskrifter